

**S.E.R. Dr. Székely János**  
*a Magyar Katolikus Püspöki Konferencia elnöke*  
*a Pázmány Péter Katolikus Egyetem nagykancellárja*

Főtisztelendő Bíboros Úr, Nuncius Úr, Rektor atya, Generális atya, Tartományfőnök atya, kedves dékán urak, professzor urak, atyák, nővérek, pedagógusok, minden kedves résztvevő!

Hadd idézzek föl egy talán kevésbé ismert bibliai példát a nevelésről. A Biblia elmondja, hogy Sámson édesanyjának a gyermek születése előtt megjelenik egy angyal. S elmondja, hogy a gyermek egy hatalmas erőt kap Istentől, hogy a népet majd megszabadítsa a filiszteusoktól, ő legyen a szabadító. Majd az angyal azt is elmondja, hogy milyen szabályokat kell Sámsonnak betartani: a haját nem szabad levágni, és egyéb szabályok is elhangoznak. Az édesanya ezt az üzenetet kétszer is továbbadja. Először a férjének és később, ahogy fölcseperedik a fiának, Sámsonnak is. Azonban az üzenet lényegét az édesanya mind a kétszer kifelejt. Sámson tudja, hogy a haját nem szabad levágni, de hogy nagy erejét mire kapta, vagyis hogy a népét megmentse, ezt soha nem tudja meg. S az erejét ostobaságokra fecserli, oroszlánokat tép szét, városkaput visz föl a szomszéd hegytetőre, és csak túlságosan későn, amikor elfogják, megvakítják, egy malomkövet hajt körbe-körbe, akkor döbben rá, hogy másképpen kellett volna élnie. Hány gyereknek, hány fiatalnak az élete hasonlít Sámson életéhez. Mennyi kincset elrejt a teremtő Isten minden emberben, mennyi szép tehetséget minden gyermekben! Mégis, gyakran egy gyermek soha nem tudja meg azt igazán, hogy a nagy kincset, az életét tulajdonképpen mire kapta. Rengeteg dologra tanítjuk a mai gyermekeket, például angol nyelvre, számítógépek használatára, ám arról, hogy mit jelent embernek lenni, miért legyen ő becsületes, nagylelkű, hogyan lehet egy házasságot szépnek megőrizni egy életen át, hogyan nézzen majd szembe betegséggel, szenvedéssel, halállal: hogy mit jelent embernek lenni, arról nagyon sok mai gyerek szinte soha semmit nem hall. Gyakran túlságosan későn, amikor már millió sebet kapott az élettől, millió szenvedély rabja, mint Sámson, akkor döbben rá, hogy másképpen kellett volna élnie. Óriási a felelőssége a szülőknek, a nevelőknek, a társadalomnak abban, hogy a legfontosabb kincseket a gyermek számára átadja.

A *Gravissimum educationis* zsinati dokumentum különösen is hangsúlyozza ezt az igazságot. A gyermeknek joga van az oktatásra, de hozzáteszi, joga van mindennek-előtt arra, hogy megismerhesse az igazat és a jót, az erkölcsi értékeket. Joga van egy

olyan nevelésre, ami teljes emberi fejlődését szolgálja. Leó pápa az apostoli levélben, amelyben a 60. évfordulóról megemlékezik, ugyanezt hangsúlyozza: a gyermekeknek át kellene adni Ábrahám tágas, messzire látó tekintetét, amellyel kijőve a sátorból fölnézett az ég sátrára, a csillagokra, amelyeket Isten alkotott. Vagyis a gyermeknek el kell jutnia oda, hogy megkérdezze: miért vagyok, mi az életem célja, mit kell tennem? Az igazi nevelés ezekre a kérdésekre is választ ad. Leó pápa kiemeli, hogy a katolikus nevelésben a hittan nem egy plusz tantárgy, hanem – így mondja – oxigén, ami átjárja az egész nevelési folyamatot. A katolikus nevelés egységes világmépet ad át, ahol hit és tudás harmóniában egyesül. Leó pápa három hangsúlyt emel ki azzal kapcsolatban, amit a katolikus neveléstől vár. Az első a lelkeség, csend, mélység. A szentatya szerint a mai rohanó, sokszor felszínes információözön és kínálati özön között élő fiatalok számára egyik legfontosabb tényező lenne a csend, a mélység, hogy átélhesse az életét, átgondolhasson és meghozhasson mély döntéseket.

C. G. Jung kijelentése szerint a modern ember legfőbb betegsége az üresség neurózisa. Elvesztette a forrást, ezért meg kellene állni, hogy megtalálja azt. Kierkegaard egyszer azt nyilatkozta, hogy ha terápiát kellene a modern ember számára javasolnia, ő a csendet javasolná.

Örömeinkre szolgálna, ha egyházi iskolák intenzíven gondolkodnának azon, hogy hétről hétre, hónapról hónapra hogy tudjuk a csend, a mélység, a lelkeség pillanatait megteremteni. A másik súlypont, amit Leó pápa kiemel, az az emberközpontú digitalizáció. Vagyis a digitális eszközök legyenek eszközök: ne helyettesítsék az embert. A szentatya arra is figyelmeztet, hogy a digitalizáció nagy veszélye a tudás uniformizálódása és felszínessé válása. Továbbá kiemeli, hogy van olyasmi, amit a gép soha nem fog tudni, mert kizárólag emberi, úgymint az öröm, a művészet, a fantázia, a szeretet. S végül Leó pápa arra hívja az iskoláinkat, hogy a lefegyverző és fegyvertelen békére neveljünk. Arra utal, hogy a béke nem egyszerűen fegyverszünet, nem egyszerűen erőegyensúlyból születik, nem a fegyverkezés eredménye lesz. A béke igazságosságon és szereteten, párbeszéden, tiszteleten kellene, hogy alapuljon. Például igazságos gazdasági rendszer, igazságos országhatárok, népek jogainak tiszteletben tartása, őszinte párbeszéd, őszinte tisztelet. Szent Péter utóda arra hívja az iskolákat, hogy a gyerekeket erőszakmentes kommunikációra, tiszteletre, kapcsolatépítésre és békére neveljük.

Végezetül szeretnék kiemelni egy erős mondatot szintén Leó pápa üzenetéből. Tanításában halljuk, hogy a szegénynek is joga van az oktatásra, nevelésre, majd ezzel azt mondja, ha az egyházi iskola elveszti a szegényeket, akkor elvesz az iskola. Mert értékeket akarunk átadni, és ezek között a legfontosabb a szeretet. A szeretettől pedig elválaszthatatlanok a legszegényebbek. Ha elvesz ez az érték a katolikus nevelésből, akkor elvesznek az iskoláink. Nyilvánvalóan nagyon fontos a tehetséggondozás. Egy társadalomnak, egy közösségnek óriási szüksége van tehetséges orvosokra, tudósokra, mérnökökre. De éppen úgy kell a fölzárkózás is, a legszegényebbek felé kinyújtott kéz. Ha ezt nem tesszük meg, akkor a társadalmunk, s benne az oktatás embertelenné válik, a szívét veszíti el. Nem hagyhatunk el egyetlen társadalmi réteget sem. Ahogy

Leó pápa a *Dilexi te* kezdetű apostoli buzdításában írja, a szegények nem egy probléma, hanem a családunk tagjai.

Nagyon köszönöm a Pázmány Péter Katolikus Egyetemnek és a Piarista Rendtartománynak is a konferencia megszervezését, ám még inkább azt, amit a nevelés, oktatás terén gyönyörűen tesznek. Köszönöm azt is, hogy az egyházi dokumentumokat megismertetik, magyarázzák és élik, ebben is élen járnak. Szeretném megköszönni minden pedagógusnak a gyönyörű és néha embert próbáló, nehéz hivatását, amellyel elsősorban nem piacképes munkaerőt, hanem embert nevelnek.

Köszönöm a figyelmet!